

1. Kaksitasomallin barokliinisen aallon vaihenopeus on

$$c = U_m - \frac{\beta(k^2 + \lambda^2)}{k^2(k^2 + 2\lambda^2)} \pm \left(\frac{\beta^2 \lambda^4}{k^4(k^2 + 2\lambda^2)^2} - \frac{U_T^2(2\lambda^2 - k^2)}{(k^2 + 2\lambda^2)} \right)^{1/2}$$

Olkoot leveyspiirillä 48°N $U(250 \text{ hPa}) = 20 \text{ m/s}$, $U(750 \text{ hPa}) = 5 \text{ m/s}$ ja $\lambda^2 = 2 \times 10^{-12} \text{ m}^{-2}$.

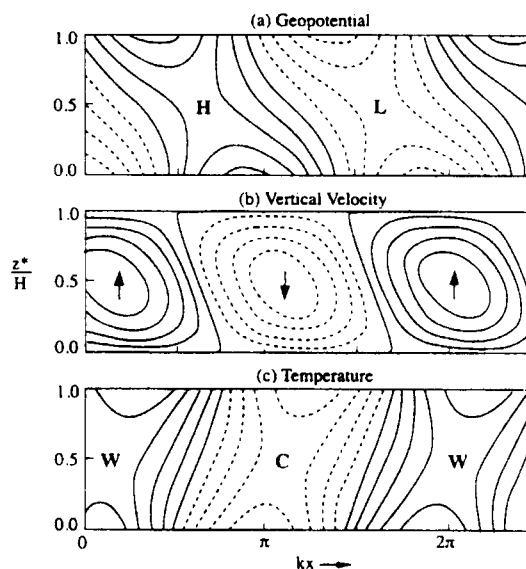
- kuinka paljon itään tai länteen 4000 km:n pituinen aalto etenee mallin mukaan yhden vuorokauden aikana?
- jos aalto on instabiili, kuinka moninkertaiseksi sen amplitudi kasvaa yhden vuorokauden aikana?
- Pienentyköön $U(750 \text{ hPa})$ hiukan mutta pysyköön $U(250 \text{ hPa})$ ennallaan. Miten (lisäävästi vai vähentävästi) tämä vaikuttaisi toisaalta aallon etenemis- ja toisaalta sen kasvunopeuteen?

Vihje: Ole huolellinen lukuarvojen kanssa. Välitulosten käyttö auttaa.

2. Oheiseen kuvaan on piirretty (a) korkeuskentän häiriön, (b) pystyliikkeen ja (c) lämpötilan häiriöosan jakaumat x - z^* -tasossa (katkoviivat kuvaavat negatiivisia poikkeamia) Eadyn mallin mukaisessa, voimistuvassa barokliinisessä häiriössä.

Perustele kuvan avulla seuraavat asiat:

- Häiriön liike-energia kasvaa,
- häiriön kokonaisenergia kasvaa ja
- divergenssin jakauma on sellainen, että termi $-f_0 \nabla \cdot \vec{V}_a$ kasvattaa pyörteisyyden ääriarvoja alatriposfäärissä.

3. Olkoon liike-energian spektrijakauma alla olevan taulukon mukainen (n kuvaa pallofunktion ensimmäistä indeksistä)

n	2	7	12
e_n (yksikkö mv.)	30	50	20

- Miten enstrofia on jakautunut taulukon kolmen aallon kesken (ilmaise kunkin aallon enstrofia prosentteina kaikkien kolmen aallon yhteisestä enstrofiamäärästä)?
- Oletetaan, että barotrooppiset prosessit kasvattavat aallon $n = 2$ liike-energian 40 yksikköön. Miten paljon liike-energiaa olisi tämän jälkeen alloilla $n = 7$ ja $n = 12$? Oletetaan, että siirtymiä esiintyy vain mainittujen aaltojen välillä.

JATKU KÄÄNTÖPUOLELLA!

4. Tarkastellaan horisontaalista liikeyhtälöä

$$\underbrace{\frac{\partial \vec{V}}{\partial t}}_I + \underbrace{\vec{V} \cdot \nabla_p \vec{V}}_II + \underbrace{\omega \frac{\partial \vec{V}}{\partial p}}_III + \underbrace{f\mathbf{k} \times \vec{V}}_IV = - \underbrace{g \nabla_p Z}_V$$

a) Arvioi termien I, II ja suuruusluokat, kun tuulennopeuden suuruusluokka on $U \sim 10$ m/s, häiriöiden vaakamittakaava on $L \sim 1000$ km, ja vaihteluiden aikaskaala on $T = L / U$.

b) Arvioi samalla tavoin termin IV suuruusluokka toisaalta keskileveysasteilla (45°N), toisaalta tropiikissa (4°N).

c) Voit olettaa, ettei termi III ole ainakaan isompi kuin I ja II. Arvioi nyt a- ja b-kohdan tulosten perusteella korkeuskentän (Z) vaihteluiden karkea suuruusluokka toisaalta keskileveysasteilla (45°N), toisaalta tropiikissa (4°N).

d) Perustele fysikaalisesti, miksi c-kohdan tuloksista seuraa, että lämpötilan vaihteluiden on oltava tropiikissa pienempiä kuin keskileveysasteilla.

5. Kuvaa lyhyesti (n. $\frac{1}{2}$ sivua per kohta) seuraavia ilmiöitä

(a) Pohjois-Afrikan aaltohäiriöt

(b) Walker-kiertoliike

(c) Kelvin-aallot

Luonnonvakioita: $a = 6371$ km, $\Omega = 7.29 \times 10^{-5} \text{ s}^{-1}$, $g = 9.8 \text{ m/s}^2$, $R = 287 \text{ J / kgK}$,
 $c_p = 1004 \text{ J / kgK}$, $L_c = 2.5 \times 10^6 \text{ J / kg}$.

Vastaa kaikkien tehtävien kaikkiin kohtiin. Yrittämisestä ei ainakaan rankaista.

MUISTA PAKOLLINEN SÄHKÖINEN KURSSIPALAUTE!

Ei palautetta $\rightarrow$ ei suoritusmerkintää.

<https://kampela.it.helsinki.fi/elomake/lomakkeet/1926/lomake.html>